

Τα πολιτεύματα και το Σύνταγμα

Καγιόγλου Φωτεινή

Καθηγήτρια Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής, ΠΕ 13, Γυμνάσιο Κρόκου, αποσπασμένη στο Γραφείο Νομικής Υποστήριξης της Περιφερειακής Δ/νσης Εκπαίδευσης Δυτικής Μακεδονίας, Υποψήφια Διδάκτορας Τμήματος Πολιτικών Επιστημών, ΟΠΕ ΑΠΘ
clairekagioglou7@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τα θέματα που εξετάζονται στο παρόν διδακτικό σενάριο είναι τα εξής: Οι μορφές των πολιτευμάτων, Το πολίτευμα της Ελλάδας, Τι είναι Σύνταγμα, Οι βασικές αρχές του Συντάγματος, Η λαϊκή κυριαρχία, Το κράτος δικαίου, Το κοινωνικό κράτος, Η διάκριση των λειτουργιών. Το παρόν διδακτικό σενάριο στηρίζεται στη διαθεματικότητα και τη χρήση των ΤΠΕ. Προτάσσονται η διερευνητική μάθηση, η κριτική επαγωγική μέθοδος, η ομαδοσυνεργατικότητα ως ενδεδειγμένες μέθοδοι διδασκαλίας του αντικειμένου. Επιχειρείται με τη βιωματική μάθηση η ενίσχυση της ενσυναίσθησης, ιδίως της περίπτωσης του Άλλου, και η αντίληψη ότι μόνο στη Δημοκρατία, με χρηστή χρήση των δικαιωμάτων και συνεπή στάση απέναντι στις υποχρεώσεις, μπορεί ο πολίτης να απολαμβάνει τα αγαθά που δύναται να προσφέρει η ανθρώπινη ζωή. Οι μαθητές ασκούνται: πρώτον, στις γλωσσικές δεξιότητες καθώς καλούνται να δημιουργήσουν κείμενα, αλλά και να επιχειρηματολογήσουν πάνω στο ποιο θεωρούν ως άριστο πολίτευμα· δεύτερον, στη χρήση ΤΠΕ καθώς δημιουργούν δικά τους Power Point, αλλά και αξιολογούνται με δικτυακό σταυρόλεξο· τρίτον, στο θεατρικό παιχνίδι· τέλος, στην παρατήρηση, ιδίως με την παρακολούθηση ταινίας στην οποία εντοπίζουμε συγκεκριμένα σημεία τα οποία ζητείται να σχολιαστούν μέσω ερωτηματολογίου. Σε όλες τις φάσεις της διδασκαλίας γίνεται συνεχής αξιολόγηση.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: μορφές πολιτευμάτων, Σύνταγμα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το κεφάλαιο αυτό στοχεύει στην εμπέδωση της αξίας της δημοκρατίας που έχει ως βασικό της θεμέλιο το Σύνταγμα, στην αναγνώριση και αποφυγή της φασιστικής συμπεριφοράς, στην αφύπνιση της συνείδησης του πολίτη και στην αποδοχή του διαφορετικού, του Άλλου. Αφού εξετάσαμε τον ιταλικό και γερμανικό φασισμό ως ιστορικό γεγονός και τα αίτια της ανόδου του φασισμού στην εξουσία προβληματιστήκαμε αν σε συνθήκες ανασφάλειας, άγχους, φόβου, μπορεί να παρασυρθούμε σε συμπεριφορές επιθετικές, αίροντας αντιστάσεις και αναστολές· να μπούμε κάτω από τη σκέπη ομάδων, να αντιμετωπίσουμε εχθρικά τους οικονομικούς μετανάστες. Διαπιστώσαμε ότι μόνο το δημοκρατικό πολίτευμα επιτρέπει την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας και προστατεύει τα ατομικά, κοινωνικά και πολιτικά δικαιώματα των πολιτών. Είναι σαφές ότι το Σύνταγμα ως θεμέλιο λίθος του πολιτεύματος προστατεύει και ενισχύει τη δημοκρατία.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ

Για τη διδασκαλία του θέματος των πολιτευμάτων με έμφαση στη δημοκρατία που στηρίζεται στο Σύνταγμα εξετάζουμε τις μορφές των πολιτευμάτων, στεκόμαστε στο φαινόμενο του φασισμού που ταλάνισε την ευρωπαϊκή και όχι μόνο ήπειρο, μελετάμε το ελληνικό Σύνταγμα ως θεμελιώδη νόμο του κράτους και τις συνταγματικές αρχές που το διέπουν. Το σενάριο αυτό στηρίζεται στη διαθεματικότητα, στη συνεργασία δηλαδή διαφόρων επιστημών, όπως η γλώσσα, η πληροφορική, το πρόγραμμα αγωγής υγείας, η ιστορία και η λογοτεχνία, που συμπλέκονται αρμονικά με τους στόχους του μαθήματος της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής.

ΑΞΟΝΕΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ**ΤΙΤΛΟΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ**

Τα πολιτεύματα και το Σύνταγμα. Θέματα: Μορφές πολιτευμάτων, Το πολίτευμα της Ελλάδας, Τι είναι Σύνταγμα, Βασικές αρχές του Συντάγματος, Η λαϊκή κυριαρχία, Το κράτος δικαίου, Το κοινωνικό κράτος, Η διάκριση των λειτουργιών.

ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

4 ώρες + 4 ώρες προβολή ταινίας και σχολιασμό + 2 ώρες διδακτική επίσκεψη στα δικαστήρια.

ΈΝΤΑΞΗ ΤΟΥ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ/ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ.

Πρόγραμμα σπουδών: Κοινωνική και πολιτική αγωγή.

Προαπαιτούμενες γνώσεις: Το άτομο και η πολιτεία : Εισαγωγικές έννοιες, Κοινωνία και πολιτεία, Έθνος και πατρίδα, Πολίτης και πολιτική

ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ**ΣΚΟΠΟΣ**

Η εξοικείωση των μαθητών με τις έννοιες των πολιτευμάτων και του Συντάγματος.

ΣΤΟΧΟΙ

Σε επίπεδο γνώσεων: 1) Να κατανοήσουν οι μαθητές την εξέλιξη και σημασία των δημοκρατικών πολιτευμάτων, 2) Να κατανοήσουν τις βασικές αρχές λειτουργίας του δημοκρατικού πολιτεύματος, όπως αυτές κατοχυρώνονται στο Σύνταγμα.

Σε επίπεδο ικανοτήτων: 3) Να συνδέσουν την κατοχύρωση της δημοκρατίας με τη θέσπιση συνταγματικών εγγυήσεων, 4) Να συνδέσουν τις συνταγματικές αλλαγές με τις αντίστοιχες κοινωνικές μεταβολές, 5) Να οικοδομήσουν τη γνώση μέσω της ανακάλυψης - διερεύνησης (διερευνητική-ανακαλυπτική μάθηση), 6) Να συμμετέχουν ενεργά στη διαδικασία πρόσκτησης του μορφωτικού αγαθού, με κινητοποίηση όλων των πνευματικών τους δυνάμεων (η μάθηση ως ενεργητική διαδικασία), 7) Να ασκηθούν στη συγκέντρωση και επεξεργασία υλικού από διάφορες πηγές και στην κατάλληλη επεξεργασία του για τη σύνθεση μιας ολοκληρωμένης απάντησης (κριτική-επαγωγική μέθοδος), 8) Να ασκηθούν στην πολύπλευρη και πολυπρισματική προσέγγιση του γνωστικού αντικείμενου μέσα από τον εντοπισμό και τη σύγκριση ευρέος φάσματος πηγών (διαθεματική προσέγγιση), 9) Να αναπτύξουν πνεύμα συνεργασίας και ομαδικότητας (ομαδοσυνεργατική μάθηση)

Σε επίπεδο στάσεων: 10) Να επιλέγουν τη δημοκρατική στάση και συμπεριφορά.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ Τ.Π.Ε. ΣΤΗ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Οι ΤΠΕ σήμερα δίνουν νέες δυνατότητες στους μαθητές, όπως: 1) Να προσεγγίσουν τις ΤΠΕ ως εργαλεία και πηγές μάθησης, 2) Να αποκτήσουν δεξιότητες συνεργατικής μάθησης, 3) Να εξοικειωθούν με το ενεργητικό και διερευνητικό μοντέλο μάθησης, 4)

Να εξασκηθούν σε δεξιότητες που χρησιμοποιούνται στην επιστημονική έρευνα (όπως παρατήρηση, επιλογή και καταγραφή χρήσιμων πληροφοριών, σύγκριση και ερμηνεία, εμβάθυνση και διερεύνηση). Γενικότερα, οι μαθητές πρέπει να καταλάβουν τη χρηστικότητα του υπολογιστή και του σχετικού λογισμικού ως μέσου διδασκαλίας ή και ως γνωστικού αντικείμενου, μέσα από απλές δραστηριότητες. Έτσι, μπορεί να επιτευχθεί η σύνδεση της παιδαγωγικής διάστασης της διδασκαλίας με την τεχνολογική. Στη δραστηριότητα συλλογής στοιχείων, σύνθεσης κειμένων, καθώς και παρουσίασης τους μέσω Power Point επιδιώκεται οι μαθητές: 1) Να αναπτύξουν δεξιότητες αποτελεσματικής αναζήτησης στο Διαδίκτυο και επιλογής της κατάλληλης πληροφορίας, 2) Να γνωρίσουν και να εκμεταλλευτούν τις δυνατότητες που μπορούν να προσφέρουν οι ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων και τα ανοιχτά περιβάλλοντα μάθησης, 3) Να ασκηθούν στη συνεργατική παραγωγή λόγου με την αξιοποίηση του επεξεργαστή κειμένου, 4) Να εξοικειωθούν με την αξιοποίηση των πολυμέσων στην αισθητική απόλαυση και την επιστημονική προσέγγιση των πολιτικών επιστημών.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Αφού οι μαθητές έχουν ενημερωθεί σχετικά με το άτομο και την πολιτεία και γνωρίζουν τι είναι η κοινωνία και η Πολιτεία, το έθνος και η πατρίδα, ο πολίτης και η πολιτική, προχωράμε στην εξέταση του κύκλου των πολιτευμάτων του Πλάτωνα, ο οποίος μας βοηθά να διακρίνουμε ποιες είναι οι βασικές μορφές πολιτευμάτων. Αφού παίξουν οι μαθητές παντομίμα τα πολιτεύματα, διακρίνουν ποιο είναι αυτό που επικρατεί σήμερα στη χώρα. Εστιάζουμε στο καθεστώς του φασισμού, ως αυτό που εναντιώθηκε πιο σθεναρά στη δημοκρατία. Για το σκοπό αυτό με τη χρήση των ΤΠΕ οι μαθητές δημιουργούν Power Point που σχολιάζουν και συνδέονται με το υπό εξέταση αντικείμενο. Οι μαθητές ερευνούν ιστοσελίδες με σχετικό υλικό που τους υποδεικνύεται και λύνουν δικτυακά σταυρόλεξα στον διαδραστικό πίνακα, ώστε να αξιολογηθούν οι αποκτηθείσες γνώσεις. Στη συνέχεια, μετά από εισήγηση της καθηγήτριας, παρακολουθούν την ταινία «Η ζωή είναι ωραία» και απαντούν σε ερωτηματολόγιο. Το σύνταγμα της Ελλάδας δίνεται στους μαθητές. Εξετάζουμε τις βασικές αρχές του. Μετά από αυτό για την εμπέδωση της δικαστικής λειτουργίας σχεδιάζεται και πραγματοποιείται διδακτική επίσκεψη στα δικαστήρια της πόλης.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΚΑΙ ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ – ΘΕΜΑΤΑ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΟΥ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Η ενεργητική προσέγγιση των μαθητών αποτελεί βασική προϋπόθεση της μάθησης (Courau 2000). Χρησιμοποιούνται ποικίλες εκπαιδευτικές τεχνικές, προκειμένου να αναπτυχθούν διαφορετικές δεξιότητες και η συμμετοχή των μαθητών (Κόκκος 2005). Γίνεται χρήση των ΤΠΕ με κυριότερο στόχο την καθιέρωση ποικίλων εκπαιδευτικών πρακτικών, οι οποίες θα βασίζονται, αλλά και θα αξιοποιούν, τις πολλαπλές δυνατότητες που παρέχει το σύγχρονο ψηφιακό εκπαιδευτικό περιβάλλον και η διαμόρφωση συνθηκών ανάπτυξης ψηφιακών δεξιοτήτων και πρόσβασης σε ψηφιακό περιεχόμενο, για όλους τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς (Μυλωνάκου – Κεκέ & Ευθυμιόπουλος, 2009). Οι Τ.Π.Ε. είναι ένα δυναμικό εργαλείο γνωστικής ανάπτυξης, το οποίο, με την κατάλληλη διαμεσολάβηση του εκπαιδευτικού, θα συντελέσει στην παροχή ίσων ευκαιριών προς όλους τους μαθητές, στην ουσιαστική ποιοτική αναβάθμιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, η οποία θα οδηγήσει μακροπρόθεσμα στην αύξηση της αποτελεσματικότητας του σύγχρονου σχολείου. Ο εκπαιδευτικός καλείται να ενσωματώσει εργαλεία «νέων τεχνολογιών (Καλκάνης κ.ά., 2007), στο διδακτικό σενάριο. Οι εκπαιδευτικοί στηρίζονται στην προϋπάρχουσα

γνώση και την προεκτείνουν μαθαίνοντας στους μαθητές τους πώς να μαθαίνουν, καλλιεργώντας τα κίνητρα μάθησης (Αθανασοπούλου, 2010).

ΧΡΗΣΗ Η.Υ. ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΑ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ

- Power Point
- Ιστοσελίδες π.χ. Βουλής
- Δικτυακά σταυρόλεξα από <http://users.sch.gr/salnk/didaskalia/Hotpotatoes.htm>
- Προβολή ταινιών
- Ιστοσελίδα ΕΕ
- Υλικό από Βουλή, ΕΕ, Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, Unicef

ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΠΡΟΒΛΕΨΗ ΔΥΣΚΟΛΙΩΝ ΣΤΟ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ

Οι μαθητές βρήκαν το μάθημα ελκυστικό και ενδιαφέρον. Αξιοσημείωτο ήταν το ενδιαφέρον που έδειξαν μαθητές κατά τα άλλα αδιάφοροι στην καθημερινή διδακτική διαδικασία. Οι γνωστικοί στόχοι επιτεύχθηκαν σε ικανοποιητικό βαθμό. Κάποιοι μαθητές συνάντησαν δυσκολίες στην πλοήγηση στα σώματα κειμένων, ανάλογα και με την εξοικείωσή τους με τον Η/Υ και την αγγλική γλώσσα. Οπωσδήποτε, χρειάζεται μεγαλύτερη εξάσκηση στον ομαδοσυνεργατικό τρόπο μάθησης, ώστε να επιτευχθούν καλύτερα αποτελέσματα.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟ

Μετά από κάποιο χρονικό διάστημα απαραίτητο για την εξοικείωση των μαθητών με το πρόγραμμα σπουδών και τις έννοιες των πολιτευμάτων, αναμένεται οι μαθητές να εργαστούν χωρίς προβλήματα - ίσως μάλιστα να το κάνουν και με ευχαρίστηση, δεδομένης της έλξης που μπορεί να ασκούν η βιωματική προσέγγιση και η χρήση των ΤΠΕ. Δεν αναμένεται πολύς χρόνος για την εξοικείωση των μαθητών με τις έννοιες, αφού, από την παρατήρηση και τις σχετικές προηγούμενες εγκύκλιες γνώσεις τους, αναμένεται να γίνουν εύκολα κατανοητές. Άρα, συνολικά, δεν αναμένεται διδακτικός θόρυβος.

ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΗ ΘΕΩΡΙΑ ΜΑΘΗΣΗΣ

Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ BRUNER ΓΙΑ ΤΗ ΜΑΘΗΣΗ

Στις θεωρίες της μάθησης εντάσσεται η συντελεστική [ή «εργαλειακή»] αντίληψη της ανάπτυξης της νοημοσύνης του Bruner (1983). Το έργο του Bruner παρουσιάζει ευρύτητα ως προς τα θέματα εκπαίδευσης που θεμελίωσε, όπως επί παραδείγματι η κοινωνική και νοητική ανάπτυξη των παιδιών, θέματα που άπτονται της μάθησης, το αναλυτικό πρόγραμμα και η διδασκαλία. Οι θέσεις του επηρέασαν τη διδασκαλία και τα σχολικά προγράμματα. Θεωρεί πως ένα μάθημα μπορεί να διδαχθεί αποτελεσματικά σε οποιοδήποτε παιδί άσχετα με το στάδιο της ανάπτυξής του, αρκεί να χρησιμοποιηθεί η «γλώσσα» που αυτό καταλαβαίνει. Κάθε ιδέα μπορεί να παρουσιαστεί σύμφωνα με τον τύπο σκέψης των παιδιών, ώστε να το αντιλαμβάνονται. Οι πρώτες παρουσιάσεις και εξηγήσεις αυτών των ιδεών μπορούν αργότερα να ενισχυθούν και να διασαφηνιστούν επειδή προϋπάρχει η πρώτη επεξεργασία.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΤΑΞΗΣ

Η εκτέλεση του σεναρίου προϋποθέτει την ύπαρξη διαδραστικού πίνακα ή βιντεοπροβολέα, που συνήθως υπάρχει στα Γυμνάσια, προκειμένου να προβληθούν τα Power Point που δημιούργησαν οι μαθητές και η ταινία. Απαραίτητη επίσης είναι η ύπαρξη εργαστηρίου πληροφορικής με δέκα τουλάχιστον σταθμούς εργασίας, προκειμένου οι μαθητές να μπορούν να εργαστούν σε ομάδες των τριών ώστε να

ερευνήσουν υλικό από τις ιστοσελίδες που θα τους υποδειχθούν και να δημιουργήσουν τα σχετικά Power Point. Η μέθοδος διδασκαλίας των κειμένων της αρχαίας και σύγχρονης ελληνικής και ευρωπαϊκής γραμματείας με θέμα την πολιτική επιστήμη είναι η ερμηνευτική. Εκείνο που ενδιαφέρει είναι να οργανωθεί η διδασκαλία κατά τέτοιο τρόπο που: 1) να εξασφαλίζεται η ενεργητική συμμετοχή των μαθητών στη διαδικασία πρόσκτησης του μορφωτικού αγαθού, με κινητοποίηση όλων των πνευματικών τους δυνάμεων, 2) να ασκείται η ικανότητα για κριτική αφομοίωση και αξιολογική αποτίμηση των γνώσεων, 3) να διευκολύνονται οι μαθητές να ανακαλύψουν τους τρόπους/δρόμους για να φθάσουν σε προσωπική επικοινωνία με τα κείμενα και σε αισθητική απόλαυση του περιεχομένου τους, αφού πρόκειται περί κορυφαίων δημιουργημάτων της τέχνης του λόγου. Η ερμηνευτική διαδικασία: 1) δίνει έμφαση στην ανάλυση του νοηματικού περιεχομένου των έργων και στη διερεύνηση του ιδεολογικού πλούτου τους και των προβλημάτων του ανθρώπου και της ζωής της εποχής των ερμηνευόμενων έργων, 2) επιχειρεί να εκτιμήσει τα κίνητρα της ανθρώπινης δραστηριότητας, τη στάση και την κλίμακα των αξιών των δρώντων προσώπων μέσα στο πλαίσιο των κοινωνικοπολιτικών και πολιτιστικών συνθηκών της εποχής τους, 3) αξιοποιεί κατάλληλα παράλληλα κείμενα που φωτίζουν πληρέστερα το νόημα των ερμηνευόμενων κειμένων.

Για την πραγματοποίηση της διδασκαλίας προτιμήθηκε η ομαδοσυνεργατική μέθοδος. Σχετικά με την επιλογή των μελών κάθε ομάδας, προτείνεται η ανομοιογενής σύνθεση ως προς τις μαθησιακές ικανότητες. Ένα επιπλέον κριτήριο είναι να κατέχει ένας, τουλάχιστον, μαθητής της ομάδας δεξιότητες χρήσης των Τ.Π.Ε. Κάθε μαθητής έχει μέσα στην ομάδα καθορισμένο ρόλο: του γραμματέα, του συντονιστή, του ερευνητή ή του τελικού παρουσιαστή. Μετά το πέρας κάποιων δραστηριοτήτων μπορούν οι ρόλοι να εναλλάσσονται, εφόσον οι μαθητές κατέχουν τις απαραίτητες δεξιότητες. Οι τελικές απαντήσεις διαμορφώνονται από κοινού. Στις ομάδες θα ανατεθούν ως επί το πλείστον διαφορετικά προς επεξεργασία θέματα, ώστε να δημιουργηθούν συνθήκες γόνιμου συναγωνισμού και να επιτευχθεί καλύτερο αποτέλεσμα. Ο ρόλος του διδάσκοντος είναι συμβουλευτικός. Σκοπός του είναι να ενθαρρύνει την αυτενέργεια και την ανάπτυξη πρωτοβουλίας των μαθητών, να παρακολουθεί την εργασία των ομάδων και να προσφέρει υποστήριξη και καθοδήγηση όπου χρειάζεται.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η αξιολόγηση των μαθητών συνίσταται αφενός στον έλεγχο επίτευξης των στόχων του Π.Σ. και της διδασκαλίας και αφετέρου στην παρακολούθηση της συμμετοχής και του βαθμού δραστηριοποίησης των μαθητών κατά τη διεξαγωγή της διδασκαλίας. Οι μαθητές καλούνται να λύσουν στον διαδραστικό πίνακα ηλεκτρονικά σταυρόλεξα για την επαλήθευση της αποκτηθείσας γνώσης. **Βασικός σκοπός της αξιολόγησης** του μαθητή είναι η ανατροφοδότηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας και ο εντοπισμός των ελλείψεων, σε επίπεδο μάθησης και συμπεριφοράς / στάσης, με στόχο την πρόοδο του μαθητή και τη βελτίωση της προσφερόμενης εκπαίδευσης.

ΤΟ ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ

Δίνεται ως φύλλο εργασίας ερωτηματολόγιο για την ταινία και οι δραστηριότητες που αναλύονται κάτωθι.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ – ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

A. Προβληματισμός – Ενεργοποίηση των ομάδων (Βιωματική προσέγγιση): Δοκιμάζουν ρόλο ατόμου που αποκλείεται από την ομάδα για κάποιον λόγο.

Διατυπώνουν συναισθήματα. Συζητάνε τα πρώτα συμπεράσματα. Ποιοι είναι οι παράγοντες που οδηγούν στον φασισμό; Ποια δικαιώματα μπορούμε να ασκούμε στη δημοκρατία που δεν έχουμε στα άλλα πολιτεύματα. Θεατρικό παιχνίδι σχετικά με τα αποτελέσματα του ρατσισμού, της μισαλλοδοξίας, της μη αποδοχής της διαφορετικότητας μέσα από το παράδειγμα του φασισμού. Συνήθως γίνεται παντομίμα για όλες τις μορφές πολιτευμάτων [3 βασικές]. Στην παντομίμα αυτοί που δεν παίζουν χωρίζονται σε τρεις ομάδες. Η πρώτη ομάδα θα προσέξει και θα σημειώσει τα πραγματικά γεγονότα που εκτυλίσσονται. Η δεύτερη ομάδα θα καταγράψει κινήσεις, εκφράσεις προσώπου, συναισθήματα ατόμων. Η τρίτη ομάδα θα αναφέρει τα δικά της συναισθήματα από τον διάλογο που παρακολουθεί

Β. Καθορισμός θεμάτων: χωρισμός σε ομάδες (πληροφορίες – υλικό) [συνεργασία με πληροφορικό]. Παρακινούνται να ψάξουν κάτι σχετικό με το θέμα. Επανάληψη των ιστορικών γεγονότων, που τονίζουμε σε εθνικές γιορτές, π.χ. Γιορτή Πολυτεχνείου 17^η Νοέμβρη. Κάποιοι μαθητές ερευνούν το θέμα της Βουλής των Εφήβων.

Γ. Διαθεματική προσέγγιση:

- **Γλώσσα:** Διόρθωση κειμένων που θα συνθέσουν οι μαθητές. Κείμενο *Πολιτείας Πλάτωνα* για κύκλο Πολιτευμάτων. Ετυμολογική ανάλυση *δημοκρατίας*. Διαβάζεται ο *Επιτάφιος* του Περικλή και συνδέεται στη συνέχεια με το σχόλιο του μαθήματος για τα ελλείμματα που παρουσιάζει η σημερινή αντιπροσωπευτική δημοκρατία, όταν οι πολίτες περιορίζονται στα εκλογικά τους μόνο καθήκοντα.
- **Πληροφορική:** έρευνα στο διαδίκτυο, ιστοσελίδες π.χ. Βουλής (πολίτευμα, Σύνταγμα, συνταγματική ιστορία).
- **Πρόγραμμα Αγωγής Υγείας** Για δικαιώματα. Αρχική παρουσίαση ομάδων προγράμματος που έχουν αναλάβει σχετικό θέμα.
- **Ιστορία** Η διάκριση των λειτουργιών παρουσιάζεται με το σχόλιο για τον Αριστοτέλη και τον Μοντεσκιέ. Οι μαθητές καλούνται να συνδέσουν το αίτημα για διάκριση των εξουσιών με την απόλυτη μοναρχία (Γαλλία) διαθεματικά με την ιστορία. Επεξηγείται ότι η διάκριση των εξουσιών λέγεται σήμερα διάκριση λειτουργιών της ενιαίας κρατικής εξουσίας. Μπορούν επίσης να συγκεντρώσουν στοιχεία για την κατοχύρωση συνταγμάτων στα ευρωπαϊκά κράτη και τις ΗΠΑ, την πολιτική ιστορία της νεότερης Ελλάδας, τη Γαλλική Επανάσταση και τους θεωρητικούς του Διαφωτισμού σε σχέση με τη διάκριση των εξουσιών, το Σύνταγμα, τη δημοκρατία.
- **Λογοτεχνία** Οι μαθητές μπορούν να διαβάσουν *Το λάθος του Σαμαράκη* και να το παρουσιάσουν στην τάξη σχολιασμένο ως προς την ιστορική περίοδο στην οποία αναφέρεται και τα δημοκρατικά ελλείμματα που αυτή παρουσιάζει.

Δ. Δραστηριότητες

- **Θεατρικό παιχνίδι**
Θεατρικό παιχνίδι σχετικά με τα αποτελέσματα του ρατσισμού, της μισαλλοδοξίας, της μη αποδοχής της διαφορετικότητας μέσα από το παράδειγμα του φασισμού. Συνήθως γίνεται παντομίμα για όλες τις μορφές Πολιτευμάτων [3 βασικές].
- **Εποπτικό υλικό**
 - α) Φωτογραφίες
 - β) Προβολή ταινίας: πχ *Η ζωή είναι ωραία*. Πριν την προβολή της ταινίας θα γίνει εισήγηση για το φαινόμενο του φασισμού και θα ζητηθεί από τους μαθητές να παρατηρήσουν τι αλλάζει στη ζωή του ανθρώπου και του πολίτη. Υπάρχει

ερωτηματολόγιο για να παρακολουθούν και να σχολιάσουν μαθητές χωρία από την ταινία.

Άλλη επιλογή Ο πιανίστας του Πολάνσκι

γ) Εικόνες (πίνακες, πόστερ που απεικονίζουν την πορεία ανόδου φασιστικών κινημάτων)

δ) Power point

ε) Προβολή ιστορικών βίντεο με επαναστάσεις και δικτατορικά καθεστώτα από την παγκόσμια ιστορία του 20^{ου} αιώνα.

- **Δράσεις**

Οι μαθητές, ήδη από την αρχή της χρονιάς, όταν πληροφορήθηκαν ότι στη διάκριση των λειτουργιών θα διδαχθούν κεφάλαιο σχετικό με τη δικαστική λειτουργία, ζήτησαν να οργανωθεί διδακτική επίσκεψη στα δικαστήρια.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Βάσει του εκπαιδευτικού σεναρίου που μόλις περιγράφηκε οι μαθητές καταφέρνουν να κατανοήσουν απόλυτα τις μορφές των πολιτευμάτων, το πολίτευμα της Ελλάδας, τι είναι Σύνταγμα, τις βασικές αρχές του, δηλαδή τη λαϊκή κυριαρχία, το κράτος δικαίου, το κοινωνικό κράτος και τη διάκριση των λειτουργιών. Η βιωματική μάθηση και η μάθηση μέσω των ΤΠΕ βοηθά στην προσέγγιση του θέματος και στην ανάπτυξη της ενσυναίσθησης εκ μέρους των μαθητών. Κρίνεται συνεπώς απόλυτα πετυχημένη, όπως απέδειξε και η πρακτική και τα πορίσματα της αξιολόγησης, αυτή η μέθοδος διδασκαλίας.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Αθανασοπούλου, Μ. (2010). *Τα κίνητρα των παιδιών προσχολικής ηλικίας για μάθηση*, Διπλωματική εργασία Κοινωνική θεωρία, Πολιτική και πρακτικές στην εκπαίδευση, Πανεπιστήμιο Πατρών, Τμήμα επιστημών της Εκπαίδευσης και της Αγωγής στην Προσχολική ηλικία. Πάτρα: Πανεπιστήμιο Πατρών.

Καλκάνης, Γ. κ.ά. (2007). *Επιμορφωτικό Υλικό για το Ειδικό Μέρος του Προγράμματος Σπουδών για την Εκπαίδευση των Επιμορφωτών. Ειδικότητα ΠΕ60-70. Α' Μέρος*. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. σσ.86-94.

Μυλωνάκου – Κεκέ, Η. & Ευθυμιόπουλος, Α. (2009). *Οι προκλήσεις της νέας κοινωνικοπαιδαγωγικής πραγματικότητας του Ψηφιακού Σχολείου. Πρακτικά του Ελληνικού Ινστιτούτου Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης (ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.ΕΚ.), 5^ο Πανελλήνιο Συνέδριο με θέμα: «Μαθαίνω πώς να μαθαίνω»*, Αθήνα

Κουραυ, Σ (2000). «Τα βασικά εργαλεία του εκπαιδευτή ενηλίκων». Μτφ. Ε. Μουτσοπούλου, Αθήνα, Μεταίχμιο.